

De Beeldhouwers.

Hier laten wij de namen volgen van eenige vermaarde beeldhouwers, met de aanduiding van eenige hunner werken in de kerken van Antwerpen. De beelden, die zij vervaardigden voor de straten onzer stad, zullen verder in den loop van dit werk aangeduid worden.

Ons doel is geenszins eenen volledige naamlijst der beeldhouwers op te geven, noch eene volledige opsomming hunner kunstgewrochten. Dit ware de taak van eenen schrijver, die de geschiedenis der beeldhouwkunst zou behandelen.

Met de werken van eenige kunstenaars aan te duiden, willen wij enkel onze lezers in staat stellen, zich een gedacht te vormen over de eigenaardige werkwijze van eiken artist, en tevens de talrijke kunstschatten leeren kennen, welke in Antwerpen's kerken bewaard worden.

Alleen hebben wij aangeduid de werken, die met zekerheid aan dezen of genen beeldhouwer zijn toegeschreven.

De geraadpleegde bronnen zijn:

- 1° De Liggeren der Antwerpsche Sint-Lukas Gilde.
- 2° Notice des oeuvres d'art de l'église paroissiale... de St-Jacques, à Anvers.
- 3° Verzameling der Graf- en Gedenkschriften van de provincie Antwerpen.
- 4° Catalogue du Musée d'Anvers, enz.

A. Vòòr de Fransche Omwenteling.

1. **Ansiou, Ant. Jan**, voorloopige medebestuurder der Academie, van 25 Mei 1768 tot Mei 1769. Hij maakte de communiebank in de vroegere Ste-Walburgiskerk.

2. **Beda, Huijbrecht**, regeerder van het St-Lucas-Gild in 1590. Hij beitelde het houten beeld van den heiligen Jacobus den Meerdere, dat eertijds in den ommegang van St-Jacobskerk gedragen werd.

3. **Collijns de Nole, Andries (de oude)**, meester-beeldhouwer in 1590.

4. **Collijns de Nole, Hans (Jan) (de oude)**, leerling bij Jan De Vrieze in 1530. Hij zou, naar het schijnt, in 1552 veel gewerkt hebben te Utrecht.

5. **Collijns de Nole, Hans (Jan) (de jonge)**, broeder van Robrecht en deken van het St-Lucas-Gild in 1605-1606. Beide gebroeders werkten te zamen. Hans stierf op 14 September 1624 en werd begraven in St-Jacobskerk. Eenige hunner werken:

A. In O. L. Vrouwe:

1. Het marmeren altaar, dat eertijds op het koor in de Kathedraal stond (1630-1798). Het altaar was in dezer voege: boven in het altaar was een God de Vader, halfbeeldwerk, geplaatst, onder welken een H. Geest. Op den rechter- en linkerkant knielde een engel, eene kroon en eenen lauwer vasthoudende. Op het een en ander zijstuk stond een groote kandelaar. In 't midden des altaars bevond zich een Christus, hebbende eene kroon in de hand om de H. Maagd te sieren. — 2. Vier marmeren grafsteden van bisschoppen van Antwerpen. (Verdwenen). — 3. Het vroegere hoogzaal in O. L. Vrouw Kapel (1667-1798). — 4. De Boodschap van Maria op het noordportaal der kerk (1614). (Verdwenen). — 5. Het groot hoogzaal met vele beelden versierd, dat bleef bestaan tot in 1798. — 6. Het altaar van het H. Sacrament in Venerabel, afgebroken in 1742-45. Op dit altaar zag men de beelden van Petrus en Paulus, van de vier Evangelisten, van Mozes en Melchisedech, alsook eenen Zaligmaker een lammeken dragend.

B. In St-Jacobs:

1. De houten beelden van de HH. Christophorus, Mattheus en Huibrecht, met eenige engelenhoofden, in de kapel van St-Huibrecht. — 2. Het beeldje van den verrezen Zaligmaker en daarnevens twee figuren, verbeeldende de christene Rechtzinnigheid en den Ernst, op het monument van Ferdinand Helman, in den kruisbeuk.

C. In St-Paulus:

De schoone groep der H. Familie, waarbij de H. Anna.

D. In St-Andries:

Het gedenkstuk der twee Staats-Juffrouwen van Maria Stuart.

E. In St-Carolus:

De beelden, welke voortijds in den gevel der kerk stonden.

6. **Collijns de Nole, Robrecht**, deken van het St-Lucas-Gild in 1606-1607, stierf in 1636.

Voor zijne werken, zie: de Nole, Hans (de Jonge). 1. In 1595 maakte hij een O. L. Vrouwbeeld, om boven het portaal der hoofdkerk aan de westzijde te plaatsen. (Verdwenen). — 2. In 1615 vervaardigde hij eene O. L. Vrouw en de beelden der HH. Petrus en Paulus, voor het zuidportaal der hoofdkerk. (Verdwenen).

7. **Collijns de Nole, Andries (de Jonge)**, zoon van Hans de Nole (den jonge), werd gedoopt in St-Jacobs op 2 December 1598 en stierf in 1638. Eenige werken:

A. In O. L. Vrouwe:

Eene albasten groep, voorstellende O. L. Vrouw met het Kindje, in de sakristij.

B. In St-Jacobs:

1. De H. Anna, houdende bij de hand het kind Jezus, dat van zijne Moeder vergezeld is. Weerszijden van het altaar staan de HH. Catharina van Alexandrië en Barbara, in Ste-Annakapel. – 2. De H. Joannes Evangelist op het monument van Jan Ferreulx, in O. L. V. kapel. – 3. De engelenhoofden op de balustrade van de H. Kruiskapel. – 4. De beelden van het kind Jezus, van de HH. Jozef en Cornelius, in de kapel van den Zoeten Naam. – 5. Het albasten beeld van St-Jacob met vier engelen op het monument van C. Lantschot, in de kapel van Ste-Gertrudis.

C. In St-Paulus:

De HH. Dominicus en Thomas van Aquinen, op het koor.

D. In St-Carolus:

1. Verscheidene engeltjes op den gevel der kerk. – 2. De communiebank in O. L. V. kapel. – 3. De beelden van O. L. Vrouw met het Kindje; van de HH. Jozef en Joachim en van de HH. Anna, Christina en Suzanna. – 4. De beelden, op de twee altaren in de bovengaanderij der kerk, te weten: het altaar van den H. Aloysius en het altaar van den H. Stanislaus (nu altaar van den H. Scapulier).

E. In de Keizerskapel:

De steenen beelden van den H. Joachim, van de H. Catharina van Alexandrië en van de H. Barbara.

8. **Cosijns, Jan**, maakte in 1744 in de Venerabelkapel van de voormalige St-Joriskerk, een nieuw sanctuarium met pelikaan, cherubijnen, enz.

9. **De Cock, Jan, Cl.**, geboren te Antwerpen en aldaar overleden in 1736, was beeldhouwer, </p.20> schilder en schrijver. Th. Verhaegen van Mechelen is leerling bij hem geweest. Hij werd vrijmeester in 1660-61. Eenige werken in:

A. St-Jacobs:

1. Het kataloog der Veertiendaagsche Berechting, waarop de beeltenissen van het Geloof en de Hoop. – 2. Het beeld van St-Jacob den Meerdere; met twee engelen op het monument van Marg. de Meurs, in den ommegang. – 3. Het beeld van den H. Petrus met twee engelen op het monument van Suzanna de Meurs, in den ommegang. – 4. Het wit marmere beeld van den knielenden H. Bruno, in de kapel van St-Huibrecht (1712). – 5. Het antependium van het altaar des H. Doodstrijds.

B. In St-Paulus:

1. Twee engelen met de voorwerpen des Lijdens, op den Kalvarieberg buiten de kerk. 2. De H. Maria Magdalena, ook aldaar. – 3. De profeten: Amos, Micheas, Nahum en Malachias. – De soldaat Longinus. – 4. De evangelisten Lucas en Marcus, op denzelfden Kalvarieberg.

10. **De Neve, Sebast.**, werd vrijmeester van het St-Lucas-gild in 1625-26. Eenige werken:
- A. In O. L. Vrouwe:
Het vroegere altaar van St-Lucas (1648).
- B. In St-Jacobs:
1. Het marmeren altaar in St-Jobskapel (waarschijnlijk) (1663). - 2. Het beeld van St-Job en de witte ornamenten op dit altaar. - 3. Het marmeren en albasten monument van A. Van Ginderdeuren (1647). - 4. Het marmeren hoogzaal in Ionischen stijl (1669-70). - 5. Het altaar van den H. Doodstrijd, met borstbeeld en beeldhouwwerk (1669-70). - 6- Het altaar van den H. Jozef met een borstbeeld van O. L. Vrouw (1669-70). - Het hoogzaal vóór het koor en de twee altaren daar onder (1669-70).
- C. In St-Paulus:
De H. Hyacinthus, staande bij het beeld van O. L. Vrouw. (Zijbeuk rechts).
-
11. **De Smet, Cornelius**, geboren te Dendermonde, werd in 1780 bijgevoegd bestuurder bij den beeldhouwer A.F. Schobbens. De Smet stierf op 17 April 1815. Eenige werken:
- [In O. L. Vrouwe:]
1. De vier evangelisten op het koor van de kathedrale kerk, voortkomende uit het vroeger bisschoppelijk paleis van Antwerpen. - 2. Twee tronen voor het H. Sacrament, in de hoofdkerk: a) de engelentron, die op de groote dagen nog uitgezet wordt op het koor; b) de troon, die vroeger op de Dinsdagen gebezigd werd in St-Antonius-kapel.
-
12. **De Vos, Philippus**, was vrijmeester in 1559.
- Hij maakte voor O. L. Vrouwekerk:
1. Een tabernakel voor het hoogaltaar (1574). (Verdwenen). - 2. De beeltenissen der godheid, van O. L. Vrouw en St-Jan (1567). (Verdwenen).
-
13. **D'Heur, Cornelius Jozef**, Antwerpenaar (1707-1762). Hij werd begraven op het kerkhof van O. L. Vrouwe, omtrent het kruis.
- [in St-Andries:]
- Hij maakte de steenen beelden van de HH. Petrus en Paulus, in St-Andries (1756). Zij werden in de sacristij geplaatst.
-
14. **D'Heur, Mich. Ignat.**, deken van het St-Lucas-gild in 1759.
-
15. **Eyckmans, Petrus**, leerling bij W. Pompe in 1764.
-
16. **Fayd'herbe, Lucas**, (XVIIe eeuw), leerling van P.P. Rubens.
- [in St-Jacobs:]
- Hij maakte in eene nis, boven het altaar der kapel van Rubens, in St-Jacobs, eene Bedrukte Moeder. De twee engelen in witten steen en het bovenste deel van hetzelfde altaar, zijn ook van Fayd'herbe.
-
17. **Gillis, Laurentius**, in 1688 te Antwerpen geboren, was leerling bij M. Van der Voort, den oude, en werkte meest voor Holland. Men noemt hem ook: Zielens. Zijne twee zonen: Jozef (1724-1773) en Jan Bapt. (1717-1752) waren ook beeldhouwers.
- [in St-Jacobs:]
- Hij beitelde in wit marmer den H. Joannes Nepomucenus, vergezeld van eenen engel, die den palm der martelaren draagt en van eenen anderen, die de stilzwijgendheid aanduidt, (1740). Dit monument staat aan de zesde kolom, rechts van den grooten beuk in St-Jacobs. </p.21>
-
18. **Gillis, J.B.**, zoon van Laurentius, geboren in 1717, overleden op 10 Maart 1752.

19. **Gillis, Jozef**, (1724-1773) zoon van Laurentius. Als werken treffen wij aan
[in O. L. Vrouwekerk:]
1. De beelden van Melchisedech en Aaron, op het H. Sacraments altaar (1759) in O. L. Vrouwekerk.
[in St-Andries:]
2. De H. Paulus in St-Andries (1769).
-
20. **Herry, Norbert**, (XVIIIe eeuw).
[in St-Jacobs:]
Hij bewerkte de prachtige ornamenten van de kolommen op het hoogaltaar van St-Jacobs (1685).
W. Kerricx en L. Willemsens werkten er mede aan.
-
21. **Kerricx, Willem**, van Dendermonde (2 Juli 1652), was leerling van A. Quellin, den jonge. Hij was deken van het St-Lucas-gild in 1693 en 1711. Kerricx overleed te Antwerpen op 20 Juni 1719 en werd begraven in de kerk der Dominicanen, vòòr het Rozenkrans-altaar. Eenige werken:
- A. In O. L. Vrouwe:
1. Een marmeren beeld van St-Jacob, nabij den predikstoel, op het monument der familie De Wit. (Verdwenen). - 2. De H. Jozef, in de sacristij van O. L. V.-kapel. - 3. Twee medaljons, waarop in halfbeeldwerk de H. Eligius en de H. Walburgis, nabij het trouwkoor.
- B. In St-Jacobs:
1. Het beeldje van den H. Joannes Baptista, op de relikwiekas van dien heilige, in de kapel van den H. Joannes. - 2. Het kataloog van de aartsbroederschap der H. Drievuldigheid. - 3. Het beeld van den H. Joannes Evangelist, op het monument van J.B. Anthoine (1670) in den kruisbeuk. - 4. De communiebank, in wit marmer, in Venerabel-kapel (1696). Karel Verbruggen werkte er ook aan. - 5. Medewerking met L. Willemsens en N. Herry aan de ornamenten der kolommen van het hoogaltaar (1685). - 6. Twee halfverheven beeldwerken (1687) geplaatst in de kapel van het H. Sacrament in 1854. Zij hebben betrekking op de geschiedenis van de broederschap van O. L. Vrouw van den H. Rozenkrans en waren voor de kerk der Dominicanen bestemd.
- C. In St-Paulus.
De halfverheven beeldwerken en engelen op den pilaar, waartegen O. L. Vrouw van den Rozenkrans staat (1688).
- D. In de vroegere St-Joriskerk :
Het H. Kruisaltaar en daaronder de graflegging van Christus, in wit marmer.
- E. In de voormalige Ste-Walburgiskerk:
Het altaar van O. L. Vrouw van "Goed Succes."
- F. In de kerk van Hoboken:
Het borstbeeld van den H. Augustinus, in de sacristij.
- G. Op het Begijnhof:
Een marmeren beeld van den H. Jozef, in de kerk.
- H. Bij de Zwartzusters:
De vlucht in Egypte, halfverheven beeldwerk, in de kapel (1698).
- I. In de Keizerskapel:
De H. Joannes Baptista.

22. **Kerricx, Willem Ignatius**, zoon van den vorige, geboren te Antwerpen in 1682, was deken van het St-Lucas-gild in 1718 en in 1723. Hij stierf in Januari 1745 en werd bijgezet in den grafkelder zijner ouders in de Predikheerenkerk. Vier bijzondere werken:

[in St-Jacobs:]

1. Een H. Joannes Baptista, voor St-Jacobskerk, op het monument van L. Anthoine (1736).

[in St-Andries:]

2. Het bovenwerk van 't O. L. Vrouwe-altaar in St-Andries, en de twee medaljons bezijden het altaar.

[In de voormalige Ste-Walburgiskerk:]

3. De talrijke herstellingen aan de vroegere Ste-Walburgiskerk, die gansch vervallen was (1735-1737), alsook het nieuw hoogaltaar in Corinthijnschen stijl (1734).

[in de voormalige St-Willibrorduskerk:]

- 4. De communiebank in de voormalige St-Willibrorduskerk (1726); zij was versierd met de zinnebeelden van de Evangelisten en van het H. Sacrament.
-

23. **Meulemeesters, Fr. Joz.**, overleden te Antwerpen op 21 Maart 1787. </p.22>

24. **Moens, Gaspar**, geboren te Antwerpen in 1698, stierf aldaar op 22 December 1762. Hij leerde bij Veeremans en Van Bourscheit, den jonge. Bijzonderste werken:

[in O. L. Vrouwekerk:]

1. Aan het nieuw altaar van Venerabel in O. L. Vrouwekerk (1750), werkte hij met zijnen meester P. Van Bourscheit, den jonge. -

[in St-Andries:]

2. Het beeld van den H. Cornelius, in St-Andries. - 3. Een H. Jozef met het kindje Jezus, dragende een kruisken en een korfken, waarin zinnebeelden van het Lijden liggen, in St-Andrieskerk (1744).

-

[in de kerk van Hoboken:]

4. Op de houten muurbekleedingen van het koor in de kerk van Hoboken, verscheidene medaljons, de geschiedenis van het H. Kruis verbeeldende (kant van den epistel). - 5. De predikstoel in de kerk van Hoboken (1750). -

[bij de Lieve-Vrouwe-Broeders:]

6. Een kruisbeeld met twee engelen op het H. Kruisaltaar, bij de Lieve-Vrouwe-Broeders. - 7. O. H. J. C. aan de kolom en de H. Carolus-Borromaeus, nevens het H. Kruisaltaar aldaar.

25. **Pompe, Walther**, werd te Lith (Noord-Brabant) op 22 November 1703 geboren. In 1736 trouwde hij in Ste-Walburgiskerk, te Antwerpen, met Christina Bammans. Hij stierf op 6 Februari 1777. In het doodsregister van de Ste-Walburgiskerk las men het volgende: "Borealis. 6 Februarii 1777 Walterus Pompe op den berg der P.P. Predikheeren, Keesstraet, 1-17." Eenige godsdienstige werken te Antwerpen:

[in de Hoogstraat op St-Julianuskapel, nu in St-Jacobskerk:]

1. De H. Rochus in St-Jacobskerk, staande vroeger in de Hoogstraat op St-Julianuskapel.

[in St-Jacobskerk:]

2. De H. Joris te paard (1758) in de kapel van den H. Carolus, in St-Jacobs. - 3. Het afbeeldsel in rondeel gebeiteld (1755) van O. L. Vrouw van den Rozenkrans, boven de deur nevens het gestoelte aan den rechterkant van het hoogaltaar. - 4. Dito het afbeeldsel van Pius V (1755) links van het hoogaltaar.

[in de voormalige St-Antoniuserkerk:]

5. Een Christusbeeld op de voorplaats der voormalige St-Antoniuserkerk.

[in St-Laurentiuskerk:]

6. Twee engelen in St-Laurentiuskerk.

[bij de Apostelinnen, op de Paardenmarkt:]

7. Een kruisbeeld bij de Apostelinnen, op de Paardenmarkt.

[in Ste-Elisabethsgasthuis:]

8. De H. Barbara, de H. Nicolaas en twee engelen in Ste-Elisabethsgasthuis.

[bij de Zusters van Liefde, op St-Jacobsmarkt:]

9. Eene O. L. Vrouw en een engelbewaarder, bij de Zusters van Liefde, op St-Jacobsmarkt.

[op de Kaasrui, nu in de kerk van Oostmalle:]

10. De H. Joannes Nepomucenus, staande vroeger op de Kaasrui, nu in de kerk van Oostmalle.

26. **Pompe, Pauwel-Marten**, zoon van Walther Pompe, geboren te Antwerpen en gedoopt in Ste-Walburgiskerk, den 24 April 1742. Hij was herbergier en zijdebewerker, doch zulks belette hem niet, zich onder het geleide zijns vaders, in de beeldhouwkunde te oefenen. Pauwel Pompe overleed op 4 Mei 1822 in de Kaasstraat, oud zijnde 80 jaren. Eenige werken hier te Antwerpen:

Menigvuldige herstellingen aan beschadigde en gebroken Kruis- en O. L. Vrouwebeelden, die in 1814 op hunne vorige plaatsen hersteld werden.

27. **Pompe, Jan-Engelbert**, zoon van Walther Pompe, werd geboren te Antwerpen en gedoopt in Ste-Walburgiskerk, den 18 December 1743. Hij had meer aanleg tot de beeldhouwkunst dan zijn broeder Pauwel; ook oefende hij zich enkel in dit vak. Hij stierf op 1 Nov. 1810. Eenige godsdienstige werken ter stede:

[in St-Antoniuserkerk:]

1. Een ivoren Christusbeeld, in St-Antoniuserkerk.

[in onderscheidene kerken der stad:]

2. Zeer fraaie afteekeningen, met de pen uitgevoerd in de boeken of registers van Broederschapen, in onderscheidene kerken der stad.

[bij eenige kunstminnende burgers:]

3. Een aanzienlijk getal Christusbeelden, enz., bij eenige kunstminnende burgers.

[in de hoofdkerk:]

4. Eene nieuwe orgelkas in de O. L. Vrouwekapel der hoofdkerk (1777). (Verdwenen).

28 **Quellin, Erasmus (de oude)**, zoon van eenen Luikschen beeldhouwer, stierf omtrent 1640. </p.23>

29. **Quellin, Artus, (de oude)**, werd gedoopt in de hoofdkerk van Antwerpen op 30 Oogst 1609 hij werd in de kunst gevormd door F. Du Quesnoy, te Rome. Hij stierf op 23 Februari 1668 en werd begraven in de kerk der Minderbroeders. Eenige kunststukken:

A. In O. L. Vrouwe:

1. Christus op den schoot zijner Moeder, in de kapel van den Nood Gods. — 2. Het beeld van den H. Antonius, komende uit de voormalige kerk der Minderbroeders.

B. In St-Jacobs:

1. Het marmeren altaar met het beeld van den H. Rochus, in St-Rochuskapel. — 2. De relikwiekas van den H. Rochus. — 3. De ingang van het trouwkoor, waarop een Zaligmaker met zijn kruis en twee engelen. — 4. De houten deur, waarop het afbeeldsel van het H. Sacrament (1665-67). — 5. Aan verscheidene biechtstoelen, halfverheven beeldwerken. — 6. Het monument in marmer en albast van A. Rubens, zoon van Pieter-Pauwel Rubens, in de Rubenskapel. — 7. De H. Jozef met het kind Jezus, in de kapel van O. L. Vrouw. — 8. De Zaligmaker op den schoot zijner Moeder (1650), in O. L. Vrouwekapel. — 9. Een engelenhoofd als kredenstafel, in de kapel van den Zoeten Naam, — 10. Medewerking aan het gestoelte van het koor. — 11. In den middenbeuk, een halfverheven beeldwerk, waarop het visioen van den H. Joannes de Matha, waarboven het afbeeldsel der H. Drievuldigheid.

C. In St-Paulus:

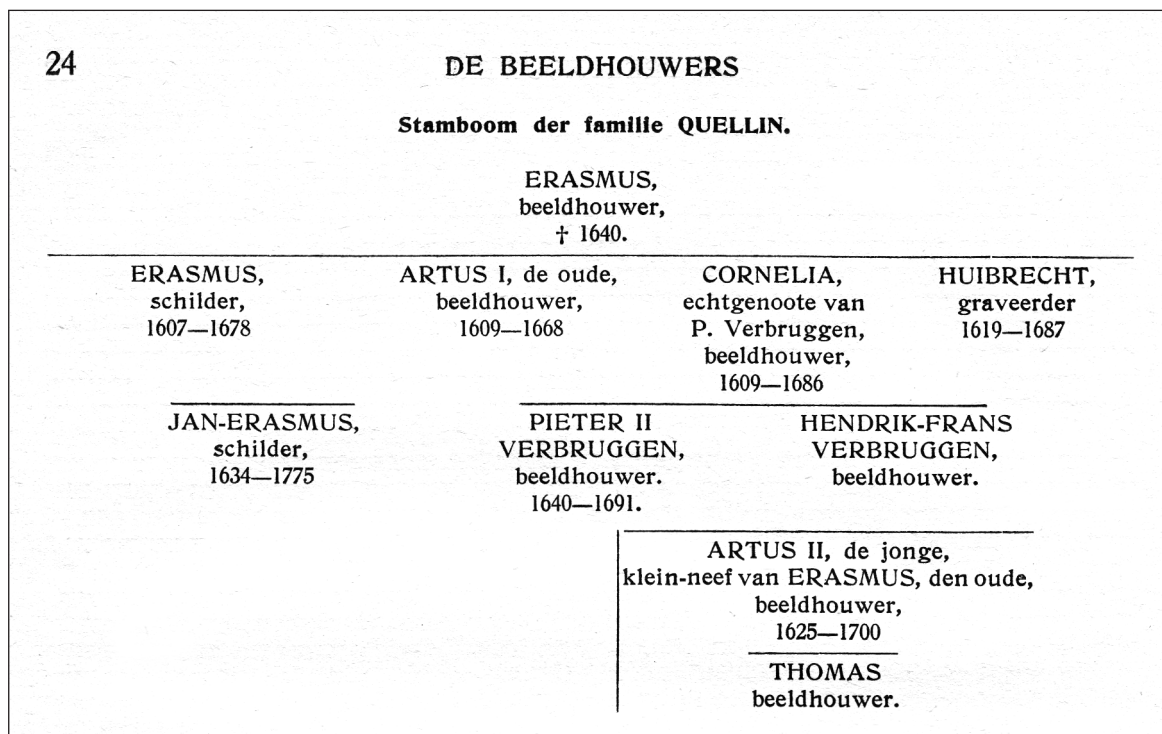
De H. Hyacinthus, op het koor.

D. In St-Andries: De beroemde H. Petrus.

E. In de voormalige Ste-Walburgiskerk: De apostel Andreas, met engeltjes.

F. Bij de voormalige O. L. V. Broeders:

Het wit marmeren borstbeeld van Th. Willem Bosschart.

30. **Quellin, Artus (de jonge)**, geboren te St-Truiden in 1625 en overleden te Antwerpen in 1700.

</p.24> Eenige werken:

A. In O. L. Vrouwe :

1. In de sakristij van Venerabel, een beeld van O. L. Vrouw. (Verdwenen). — 2. De graftombe van den bisschop Capello, nabij de groote sacristij. — 3. De H. Eligius. (Verbrijzeld). — 4. De halfverheven beeldwerken op het altaar van O. L. Vrouwekapel. Quellin werkte aan dit altaar met P. Verbruggen (1678). De hedendaagsche halfverheven beeldwerken zijn nog die van Quellin.

B. In St-Jacobs:

1. Eene Bedrukte Moeder, hebbende gestaan tot in 1796, op het zuidportaal buitenwaarts. — 2. Het monument van J. Chanon, waarop een medaljon, den Goeden Herder verbeeldende, in den ommevang. — 3. Het monument van J. Roose, behalve de wapenschilden, in den ommevang. — 4. Het monument van L. Le Candele, waarop een prachtig afbeeldsel van den Zaligmaker met twee engelen, in de kapel der Verrijzenis. — 5. Het beeldhouwwerk op het kataloog der leden van O. L. Vrouwekapel. — 6. Het beeldhouwwerk van het gestoelte, in O. L. Vrouwekapel. — 7. Het monument van J. De Gavarelle. — 8. De H. Drieuldigheid en de H. Jacobus, op het hoogaltaar (1685). — 9. Verscheidene beeldhouwwerken, op het gestoelte van het koor. — 10. De wapenschilden en engelenhoofden op het monument der familie J. P. Carena, in de kapel van St-Carolus-Borromeus.

C. In St-Paulus:

De biechtstoelen, uitgenomen degene, die in den kruisbeuk staat en het werk van W. Kerricx is.

D. In de vroegere St-Joriskerk:

1. De predikstoel, nu staande in Vilvoorde. — 2. De evangeliekant van het hoogaltaar, gegeven in 1681 aan de kerk, door den bisschop De Beughem. Norbert Van den Eynde maakte den epistelkant. — 3. In den middenbeuk, de apostelen Jacobus en Paulus.

E. In de vroegere Ste-Walburgiskerk:

De apostel Judas Thaddeus.

F. Qp het Begijnhof:

1. Het wit en zwart marmeren altaar van Ste-Anna, waarop O. L. Vrouw en de H. Catharina (1670). — 2. De beelden der Gehoorzaamheid en Kuischheid.

G. In Ste-Elisabethgasthuis:

Het hoogaltaar.

H. In de kapel der Sodaliteit (nu Stadsbibliotheek):

Het beeld van den H. Jozef, op het altaar van dien heilige.

31. **Quellin, Thomas**, zoon van Artus Quellin, den jonge,

32. **Roef, Willem**, deken van het St-Lucas-gild in 1793, bekwam in 1750 den negenden prijs in den prijskamp der Academie.

[in St-Andries:]

Van hem bestaan de HH. Franciscus Xaverius en Aloysius van Gonzagua, in St-Andries, nabij het noordportaal (1780).

33. **Scheemaeckers, Pieter (de oude)**, geboren te Antwerpen in 1640, stierf te Arendonck in den ouderdom van 74 jaren. Hij was leerling van P. Verbruggen, den oude. In 1699 was hij deken van het St-Lucas-gild. Eenige zijner werken:

A. In O. L. Vrouwe

Het monument der familiën Keurlinckx en Van Delft, onder den grooten toren, binnenwaarts.

B. In St-Jacobs:

1. De schoone graftombe van Don Francisco Marco de Velasco, die vroeger in St-Andries stond. —
2. De beelden, halfverheven beeldwerken en het antependium van het altaar van den H. Ivo, met de vier knielende engelen daarbij (1700).

C. In de vroegere St-Joriskerk:

Een monument op het koor, voorstellende de Dood, komende uit het graf en de hand uitstekend tot eenen jongeling, die wil vluchten.

D. In de vroegere Ste-Walburgiskerk: </p.25>

1. De Zaligmaker aan de kolom op het monument van Cocquyt. — 2. Het borstbeeld van de H. Walburgis, gehouden door de HH. Cornelia en Christina, op het zuidportaal binnenwaarts.
-

34. **Scheemaeckers, Pieter Gaspar**, Antwerpenaar (1691-1781), werkte veel in de abdij van Westminster. Zijn lijk werd begraven nabij den predikstoel, in St-Jacobs, te Antwerpen.

35. **Scheemaeckers, Hendrik (de jonge)**, zoon van Pieter Scheemaeckers, was ook een vermaard beeldhouwer.

36. **Schobbens, Alex. Frans**, geboren te Antwerpen, op 9 October 1720, leerling van Van Papenhoven en daarna van C. Struyf, stierf aldaar op 15 November 1781. Eenige werken:

[in St-Antonius:]

1. O. L. Vrouw van de VII Weeën, in St-Antonius.

[vroegere klooster der Carmelieten Discalsen:]

2. De H. Maagd, de HH. Theresia en Elisabeth, in witten steen, op den voorgevel van het vroegere klooster der Carmelieten Discalsen.

[bij de Carmelieten (later bij de Theresianen op den Rogier):]

3. Het vermaard en mirakuleus beeldje van St-Jozef, bij de Carmelieten, dat in 1868 bij de Theresianen op den Rogier geplaatst werd.

[in de vroegere Ste-Walburgiskerk:]

4. De Zaligmaker en weenende engeltjes, op het monument de Borsbeke, in de vroegere Ste-Walburgiskerk.
-

37. **Slavon, Willem**, was deken in 1750 en leefde nog in Mei 1773. Hij beitelde:

[in O. L. Vrouwe:]

1. De vroegere communiebank in Venerabelkapel van O. L. Vrouwe. Samenwerk met A. Gallé (1748). (Verdwenen).

[in St-Jacobs:]

2. Het houten beeld van de H. Dymphna en de borstbeelden medaljons van de HH. Petrus en Paulus, met het beeldhouwwerk des altaars, in de kapel der HH. Petrus en Paulus, in St-Jacobs. (Rond 1744).
-

38. **Struyf, C.**, deken van het St-Lucas-gild in 1729,

[in St-Paulus:]

maakte den kunstigen Ecce Homo met twee engeltjes, rechts vóór het koor in St-Paulus.

39. **Van Bourscheit, Jan Pieter (de oude)**, geboren te Wilmersdorf, bij Bonn, in 1669, stierf te Antwerpen in 1728. Hij was leerling van Pieter Scheemaekers en werd begraven in Ste-Walburgis. Zijne werken:

A. In St-Jacobs:

Een Ecce Homo met twee engelen op het monument van H. Van Borckhoven, in den ommevang.

B. In St-Paulus:

1. Het altaar van O. L. Vrouw van den H. Rozenkrans; de beelden in het bovengedeelte. – 2. De H. Petrus, martelaar, op het koor. – 3. De Bedrukte Moeder, nabij het Rozenkrans-altaar. – 4. De HH. Petrus en Joannes en de profeten Habacuc, Sophonias en Aggeus, op den Kalvarieberg.

C. In St-Carolus:

1. De predikstoel. – 2. De beelden van het Geloof, de Hoop en de Liefde, op het portaal binnenwaarts.

40. **Van Bourscheit, Jan Pieter, (de jonge)**, zoon van den voorgaande, geboren op 10 Mei 1699, stierf op 10 September 1768 en werd begraven in den middenbeuk van Ste-Walburgis, nevens zijnen vader. Gaspar Moens was zijn beste leerling. Werk alhier:

[in de hoofdkerk:]

Het altaar van het H. Sacrament in Composieten stijl, in de hoofdkerk. Het was van wit en zwart marmer; boven op het altaar zag men God den Vader, onder een baldakijn, gedragen door twee engelen; van weerszijden van het altaar stond een engel met eene vaas. (1750). Dit altaar werd door de Franschen verdelgd.

41. **Van Beveren, Matth.**, (1630-1690) beitelde veel in marmer en ivoor. Zijne kruisbeelden worden door de liefhebbers ten zeerste gezocht. Hij maakte er vele voor het professiehuis der Jezuiten. Hij was ook graveerder zijner Majesteitsmunten, te Antwerpen. Eenige werken:

A. In O. L. Vrouwe:

De engelentron voor het koor (1659); hij werd vernieuwd door C. De Smet op 't einde der XVIIIe eeuw.

B. In St-Jacobs: </p.26>

1. Het beeld van O. L. Vrouw van de VII Weeën, met twee engelen. – 2. Het houten beeldje van O. L. Vrouw van de VII Weeën, in de kapelmeesterskamer van O. L. Vrouwekapel. – 3. De lijdende Zaligmaker, waarnevens twee engelen, nabij de kapel van het H. Kruis (1661).

C. In de vroegere St-Michielsabdij:

Het albasten beeld van den H. Mattheus, in den grooten beuk der kerk.

42. **Van Breda, Antoon**, (XVIe eeuw), was de maker van het beeld van St-Joris, "die men omdraecht," (dus het beeld van den vroegeren ommevang) 1566.

43. **Van Cissel, Jan**, (XVIIIe eeuw),

[in St-Jacobs:]

maakte twee schoone sokkels in het trouwkoor van St-Jacobs (1744-45).

44. **Van Dael, Cornelis**,

[in Ste-Catharinakerk, te Hoogstraeten:]

maakte in 1770 het prachtig grafmonument van hertog N.L. van Salm-Salm, in Ste-Catharinakerk, te Hoogstraeten.

Jan Frans Van Dael, zoon van Cornelis, was een befaamd bloemenschilder, die op onze Academie in 1784 de tweede, en in 1785, de eerste plaats in bouwkunde behaalde.

45. **Van den Eijnde, Huibrecht**, werd vrijmeester van het St-Lucas-gild in 1620-21. Hij stierf in 1656. Hij en zijn zoon Norbertus hanteerden kundig den beitel. Men dankt hem:

[in O. L. Vrouwe:]

1. Het vroegere altaar der Schermers (St-Michielsaltaar) in O. L. Vrouwe. (Te zamen met Quellin).
 - 2. Het vroegere altaar der Voddenlieden (Ste-Catharina-altaar) in O. L. Vrouwe.
-

46. **Van den Eynde, Sebastiaan**, (XVIIe eeuw). Eenige zijner werken:

[In Sint-Jacobskerk - WS]

1. Het altaar in de kapel van den H. Antonius, eremijt, waarop drie halfverheven beeldwerken. Dit altaar stond vroeger bij de Zusters Victorinnen. - 2. Het beeldje van den H. Jacobus, op het kataloog van de broederschap van St-Jacob. - 3. De gedenksteen met drie engelenhoofden langs binnen, boven den ingang van het trouwkoor. - 4. Het borstbeeld van O. L. Vrouw met de engelen en het beeldhouwwerk van het altaar, in de kapel der HH. Petrus en Paulus. - 5. Het marmeren altaar van O. L. Vrouwekapel en de groep van O. L. Vrouw met het Kindje, aldaar. - 6. Het borstbeeld van den Zaligmaker en van de H. Maagd, op de noorddeur van het koor. - 7. Het monument C. Lantschot, waarop de zinnebeelden der drie goddelijke deugden, in de kapel van den Zoeten Naam. - 8. Het monument in marmer en albast van J. Van Weerden, in den ommeegang. - 9. Het monument van J. Bollaert, waarop de borstbeelden van St-Jacob en van Ste-Cornelia, enz., nabij het koor. - 10. Het monument van Fourment, nabij het koor, waarop de borstbeelden van den Zaligmaker en van O. L. Vrouw. [herhaling van nr. 6 - WS]
-

47. **Van den Kieboom, Willem**, zeer ervaren beeldhouwer, stierf te Antwerpen tusschen 25 en 26 Juli 1778. Werken:

[in St-Jacobs:]

1. Een medaljon, waarop het Lam Gods met twee engelenhoofden (1773-74), in het trouwkoor van St-Jacobs. - 2. Eene engelenglorie boven het Tabernakel (1773-74) ook in het trouwkoor. - 3. Een engel, die de lamp houdt voor het Tabernakel, dat ook zijn werk is. - 4. Een troon, dien men vroeger in de hoofdkerk boven de beelden der heiligen hing, in den middenbeuk.
-

48. **Van der Neer, Jac., (de oude)** werd geboren te Antwerpen in 1718. In 1765 was hij deken van het St-Lucas-gild en stierf in 1794.

[kerk Hoboken:]

Hij vervaardigde het Tabernakel op het hoogaltaar, te Hoboken.

49. **Van der Voort, Michiel, (de oude)**, (1667-1737) was een leerling van H. Cosijns. Van der Voort was een man van eene zeldzame werkzaamheid, die een groot aantal stukken voortbracht voor de kerken van Antwerpen, Mechelen en andere plaatsen; ook was zijn invloed zeer groot te noemen. Eenige werken:

A. In O. L. Vrouwe:

De predikstoel, dien de abdij van St-Bernardus bestelde in 1713. Hij is versierd met beelden, die vier werelddeelen voorstellen.

B. In St-Jacobs: </p.27>

1. Het marmeren monument van J.A. Tucher, burgemeester van Antwerpen, in St-Antoniuskapel. — 2. De kruisoprichting, groot halfverheven beeldwerk, gedenkteeken van B. Le Candele (1720), in den kruisbeuk. — 3. O. L. Vrouw en het Kindje (1716), in de kapel der Verrijzenis. — 4. De Godheid, marmeren beeld (1721), ook in deze kapel. — 5. De Onschuld, marmeren beeld (1721), aldaar. — 6. Vier halfverheven beeldwerken en een beeld op het altaar der Verrijzenis (1720). — 7. De bereidsels tot de geeseling, groep op het monument van Anna M. Vincque (1719). Verrijzeniskapel. — 8. Een engel met een medaljon, waarop de Verrijzenis van Lazarus, in dezelfde kapel. — 9. De H. Paulus met engelen (1723), op het monument van P. Meurs. — 10. De H. Joannes Evangelist, met engelen (1723), bij het monument van J.G. Janssens. — 11. De Eeuwigheid, met ornamenten, op het monument van M. Peeters (1701). 12. Het medaljon van de H. Cecilia, met de engelen en de andere ornamenten, op de orgelkas (1728-29).

C. In St-Andries:

1. De marmeren balustrade van Ste-Anna-altaar (1720). — 2. De H. Andreas, boven het groot portaal.

D. In St-Carolus:

Deels de biechtstoelen, versierd met tafereelen uit het leven van de HH. Ignatius en Xaverius. Van Bourscheit maakte het overige.

E. In de vroegere Ste- Walburgiskerk:

De H. Jozef, door eenen engel uit den slaap gewekt, op het monument der familie De Coninck.

F. In de voormalige St-Willibrorduskerk:

Het hoogaltaar, afgebroken en verkocht in 1892.

50. **Van der Voort, Michiel, (de jonge)**, geboren te Antwerpen op 18 Oogst 1704. In 1718 ging hij van de school zijns vaders bij den ervaren beeldhouwer Petrus Dominicus Palmier over, om de leerjaren te doen. Hij behaalde in het jaar 1724 de derde medalie, in de Academie van St-Lucas, te Parijs. Hij vervaardigde:

[in St-Jacobs:]

1. De marmeren relikwiekas met borstbeeld van den H. Antonius, abt in zijne kapel (1785) in St-Jacobs.

[in St-Paulus:]

2. De beelden der apostelen, in witten steen, in St-Paulus.

51. **Van Mildert, Jan**, werd te Köningsberg geboren; hij werkte onder den invloed van Rubens en stierf in 1638. Hier volgt zijn grafschrift in de voormalige St-Michielsabdij:

D. O. M.
JOANNES VAN MILDERT
VERMAERDEN ENDE CONSTIGEN
BELTSNYDER VAN HUNNE
DOORLUCHTICHSTE HOOCHEDEN, &c.
STERF DEN 21 SEPTEMBER A° 1638
ENDE
ELISABETH WAYENS
SYNE HUYSVROUW
STERF DEN 13 MEERT A° 1657
MET DE KINDEREN
BIDT VOOR DE SIELEN.

Zijne werken:

A. In O. L. Vrouwe:

1. Het beeld van O. L. Vrouw, gezeten tusschen den H. Joannes en de H. Catharina; monument der familie De Moy, nevens O. L. Vrouwekapel. (Verdwenen). — 2. Aldaar ook, het </p.28> marmeren beeld van St-Jan; monument der familie de Borrekens. (Verdwenen). — 3. De teekening van een beeld van O. L. Vrouw, gebeiteld door J. De Cort, voor het portaal langs de Groenplaats. — 4. Het portaal aan de westzijde.

B. In St-Paulus:

Eene marmeren en albasten balustrade, vòòr de kapel van den Zoeten Naam, in de kerk der Dominicanen. Vòòr de balustrade stonden de beelden van den H. Thomas van Aquinen en van den H. Henricus Suzo (1616).

C. In de vroegere St-Michielsabdij:

De Goede Herder en de HH. Petrus en Paulus, boven het hoogzaal.

D. Bij de voormalige O. L. Vrouwe Broeders:

Het hoogaltaar, volgens de teekening van Rubens.

52. **Van Mildert, Cornelis**, zoon van Jan Van Mildert, werd vrijmeester van het St-Lucas-gild in 1633-34. Eenige werken:

[in O. L. Vrouwekerk:]

1. Het binnenportaal zuidwaarts, in marmer, in O. L. Vrouwekerk. — 2. Aldaar ook het noordportaal, gift van den bisschop Capello.

[in St-Jacobs:]

3. Een steenen beeld van St-Jacob, dat in den Franschen tijd verbrijzeld werd, in St-Jacobs. — 4. Het altaar in marmer voor de Rubens-kapel, ook aldaar.

53. **Van Mildert, Pieter**, zoon van Jan Van Mildert en petezoon van Rubens.

54. **Van Papenhoven, Alex.**, geboren te Antwerpen, den 14 Juli 1668, leerde de beeldhouwkunst bij Artus Quellin, den jonge. In 1752 werd hij door eene beroerte overvallen, die hem gansch onbekwaam tot werken maakte; hij stierf op 15 Februari 1759. Eenige werken:

[in O. L. Vrouwekerk:]

1. Het gestoelte van de O. L. Vrouwekapel, in O. L. Vrouwe (1742). (Verdwenen). - 2. In 1727 voltooide hij het vroegere Besnijdenisaltaar (St-Antoniuskapel), in de hoofdkerk, volgens de teekening van H. Verbruggen.

[in St-Paulus:]

3. De beeltenis van Fr. Jordanus, op den Kalvarieberg van St-Paulus.

[in St-Carolus:]

4. Het halfverheven beeldwerk van het St-Ignatiusaltaar en de communiebank daar vòòr, in St-Carolus.

55. **Van Ussel, Frans, of Van Ursel**, was deken in 1770. Men bezit van hem:

[in St-Antoniuserkerk:]

1. Het beeld van den H. Antonius a Padua (1804), in St-Antoniuserkerk.

[in kerk Hoboken:]

2. De houten relikwiekas van de H. Lucia (1787), te Hoboken.

56. **Vasseur, A.J.**, werd vrijmeester van het St-Lucas-gild in 1771-72. Een zijner werken is:

[Vondelingenhuis, St-Rochusstraat, thans in het Museum der Godshuizen:]

De Kruisoprichting, staande vroeger in het Vondelingenhuis, St-Rochusstraat (1781), thans in het Museum der Godshuizen.

57. **Verbruggen, Pieter, (de oude)**, echtgenoot van Cornelia Quellin, dochter van Erasmus Quellin, den oude. *"De Verbruggens bekleeden, naast de Quellins, de schoonste plaats in de annalen der beeldhouwkunst. Het is waarlijk bewonderenswaardig, met welke behendigheid zij hout en marmer beitelden. Pieter Verbruggen I, oefende eenen grooten invloed op de godsdienstige beeldhouwkunde uit; haast alle kerken hebben hem kunststukken te danken. Hij onderwees vele leerlingen, waaronder zijne twee zonen: Pieter II, die ook de Antwerpsche tempels met zijne gewrochten versierde, en Hendrik-Frans, die in vruchtbaarheid zijnen vader en zijnen broeder overtrof; Matthias van Beveren en Pieter Scheemaeckers werden ook door Pieter Verbruggen opgeleid."*(1)/(1) G. Beetemé – Deel I, Bl. 183, 1887. 'Antwerpen, Moederstad van Handel en Kunst.' </p.29> Pieter, de oude, stierf te Antwerpen, op 31 October 1686 en werd begraven in de St-Lucaskapel, in O. L. Vrouwekerk.

Werken:

A. In O. L. Vrouwekerk:

1. Zeven titels om op de zeven bevoorrechte altaren te plaatsen (1642). – 2. De orgelkas (1653-61).

B. In St-Jacobs:

1. De H. Petrus met engelen, op het monument de Haze (1660). – 2. Het altaar van Venerabel, met Willemsens (1670).

C. In St-Paulus:

1. De HH. Raymondus de Pennafort en Antonius, op het koor. – 2. De bisschop Capello op zijne graftombe, met den H. Thomas van Aquinen. – 3. Het altaar van het H. Sacrament, dat heden nog bestaat. – 4. De altaren van het H. Kruis en van den H. Dominicus, alsmede het hoogzaal. Deze drie kunststukken werden in 1833 afgebroken.

D. In St-Andries:

Het marmeren en halfverheven beeldwerk, de acht kinderbeelden op de plinten der kolommen, en de HH. Benedictus en Bernardus, op het hoogaltaar.

E. In St-Augustinus:

1. Borstbeeld-medaljon van den H. Augustinus. – 2. Borstbeeld-medaljon van den H. Nicolaas. – 3. De communiebank. – 4. De relikwiekas, op het altaar van den H. Augustinus, (epistelkant). – 5. De relikwiekas, bij het altaar van de H. Apollonia, (evangeliekant).

F. In de vroegere Ste-Walburgiskerk:

De apostel Simon, in albast.

58. **Verbruggen, Hendrik-Frans**, zoon van Pieter Verbruggen, den oude, stierf te Antwerpen in 1724. Hij vervaardigde: het tabernakel van het Sacramentsaltaar, in O. L. Vrouwekerk. *"Het verbeeldde de Ark des Verbonds. De halfverheven beeldwerken vertoonden: het middenste, de ontmoeting van Abraham en Melchisedech; aan de eene zijde was voorgesteld: Elias in de woestijn, door een engel gespijzigd; aan de andere, Mozes met de Tafelen der Wet, en de roede, het Manna doende regenen.... Sedert de heropening der O. L. Vrouwekerk, is de kapel er weder in bezit van gekomen; tijdens het herplaatsen heeft men twee van de engelen afgenomen en aan eenen troon gebezigd."* (1) // (1) Iets over Jacob Jonghelinck, door P. Visschers, bl. 90.

Eenige werken:

A. In O. L. Vrouwe:

1. De beeltenissen der Lijdende en Strijdende Kerk, op de balustrade van Venerabelkapel (1687). (Verdwenen). - 2. Het monument van bisschop Capello, nabij het groot portaal (1676). - 3. Een medaljon, waarop de H. Jozef, achter O. L. Vrouwekapel.

B. In St-Jacobs:

1. De communiebank in Venerabelkapel, samenwerk met G. Kerricx. Het vermaard engeltje is van H.F. Verbruggen (1696). - 3. Het groot binnenportaal en de beelden van den Tijd en de Jeugd, rond het uurwerk (1723).

C. In de voormalige Ste-Walburgiskerk:

Het grootste gedeelte van het H. Sacramentsaltaar.

D. In Ste-Annakapel:

De predikstoel.

E. Bij de voormalige O. L. V. Broeders:

1. De twee kleine portalen der kerk. - 2. Het marmeren beeld van Elias in de woestijn door eene raaf gespijgd, boven de marmeren deur der sacristij, zuidwaarts.

F. Bij de voormalige Falconsnonnen:

Het altaar van den Gelukzaligen Hermanus Jozef.

59. **Verbruggen, Pieter, (de jonge)**, zoon van Pieter Verbruggen, den oude, geboren te Antwerpen in 1640, overleed aldaar in 1691. </p.30> Eenige werken:

A. In St-Jacobs:

De H. Petrus en engelen aan Venerabelaltaar (1690).

B. In St-Paulus:

Het hoogaltaar met de beelden van den H. Paulus, van het Geloof en van de Waarheid, en de vijf halfverheven beeldwerken, voorstellende de HH. Hieronymus, Ambrosius, Gregorius, Augustinus en Thomas van Aquinen; het wapen van den gever, den bisschop Capello en het jaartal (1670).

C. In de vroegere St-Michielsabdij:

1. Het gedenkstuk met borstbeeld, enz., van Gerardus Knijff, 44e abt van St-Michiel. 2. Dito, Marcarius Simeomo, 42e abt van St-Michiel.

60. **Verbruggen, Theodoor**, (XVIIe eeuw), beitelde de poort van het koor in St-Jacobs (1686), waarop het wapenschild van den gever H. Hillewerve.

61. **Verschuieren, Geeraard**, Antwerpenaar, behaalde in 1769, 1774 en 1777 de eerste prijzen op de Academie.

62. **Willemsens, Lodewijk**, (1630-1702), van Antwerpen. Artus Quellin, de oude, was zijn meester. Eenige kunststukken:

A. In O. L. Vrouwe:

1. Achter het hoogaltaar, drie halfverheven beeldwerken, voortkomende van het altaar der Kuipers. - 2. De communiebank van St-Antoniuskapel. - 3. Het St-Antoniusaltaar. 4. De balustrade der vroegere St-Lucaskapel. - 5. Het houtwerk van de vroegere kapel der Schrijnwerkers. - 6. Het vroeger altaar der Chirurzijs, met zijne schoone beelden, ailes in Composieten stijl.

B. In St-Jacobs:

1. Het kind Jezus en de HH. Joannes de Dooper en de Evangelist, in de kapel van Joannes den Dooper. - 2. De H. Joannes-Evangelist, op het zuidportaal langs de straat. (Verdwenen). - 3. Venerabelaltaar, te zamen met P. Verbruggen, den oude, (rond 1670). - 4. De deur van het vroeger Tabernakel (1678). - 5. Het beeld van God den Vader en den H. Paulus, op het altaar, in de kapel van het H. Sacrament. - 6. De nissen in het trouwkoor (1670-71). - 7. De deur van de sacristij in het trouwkoor (1675). - 8. Twee biechtstoelen in den ommeegang, (noord) (1692). - 9. St-Jan, in de woestijn predikend, in O. L. Vrouwekapel. - 10. Het voetstuk en de engelen der Bedrukte Moeder, in het altaar van O. L. Vrouwekapel. - 11. De beelden van den predikstoel (1675). - 12. De zuilen van het hoogaltaar. Samenwerk met G. Kerricx en Norbert Herry. - 13. Het beeldhouwwerk der deuren over Venerabelaltaar (1675).

63. **Xavery, Jeroom**, was vrijmeester van het St-Lucas-gild in 1651-52.

[In St-Jacobs:]

Hij werkte aan het portaal, van St-Jacobs (buitenwaarts).

B. Na de Fransche Omwenteling.

64. **Corrijn, Lodewijk**, beeldhouwer der XIXe eeuw. Hij verongelukte, toen hij bezig was herstellingen te doen aan het hoogaltaar van St-Jacobs (1845) en stierf korts daarna.

[in St-Andries:]

Hij maakte twee engelen voor de kas der XXXVI Heiligen, in St-Andries.

Zijn grafsteen bevindt zich in de kapel der Keizerstraat.

65. **De Boeck, Jan-Baptist**, (1826). Gedurende vele jaren werkte deze kunstenaar met den heer **Van Wint, J.B.** Deze kunstenaars hebben zich ernstig en met den besten uitslag op de godsdienstige beeldhouwkunst toegelegd. Onze kerken zijn hun menig kunststuk verschuldigd, in Romaanschen of Gothieken stijl bewerkt. </p.31> Werken, door de twee beeldhouwers te zamen gewrocht:

A. In O. L. Vrouwe:

1. De HH. Norbertus en Rochus, in Venerabel. - 2. De Zaligmaker in het graf, in de kapel van den Nood Gods. - 3. Het beeld van den Gelukzaligen Ludovicus Florès. - 4. Het altaarblad van St-Jozefaltaar. - 5. Het Kindje Jezus, in de kapel van het H. Hart van Maria. - 6. Het beeld van O. L. Vrouw van Lourdes, in O. L. Vrouwekapel. - 7. Deels het beeldhouwwerk van het gestoelte op het koor.

B. In St-Jacobs:

1. Het zittende Ceciliabeeld en twee engeltjes, op het groot orgel. - 2. De H. Thomas, apostel, bij den ingang van Venerabelkapel (1861). - 3. Idem de H. Mathias, apostel (1862). 4. De Zaligmaker, op het altaar van den H. Carolus (1862). - 5. Een kruisbeeld, op het klein hoogzaal, nabij het koor (1865).

C. In St-Paulus:

1. De beelden der vier Evangelisten en die van de HH. Paulus en Jacobus, op den predikstoel. - 2. De Kruisweg. - 3. Het marmeren gedenkteeken, waarop de H. Maagd met het Kindje, dat den Rozenkrans geeft aan den H. Dominicus. (Epistelkant hoogaltaar) (1868). In het bovengedeelte de H. Joannes Baptista.

D. In St-Andries:

1. De H. Drievuldigheid (1864). - 2. Het H. Hart van Jezus. - 3. De Gelukzalige Benedictus Labre.

E. In St-Amandus:

1. De predikstoel, waarop de Twaalf Apostelen. - 2. Het zittend beeld van den H. Amandus, op het hoogaltaar.

F. In de voormalige St-Antoniuserkerk:

Het hoogaltaar.

G. In St-Carolus:

O. L. Vrouw van Lourdes.

H. In St-Joris:

De H. Norbertus.

I. In St-Jozef:

De biechtstoelen, de predikstoel, het gestoelte en al de beelden tegen de kolommen en het monument van O. L. Vrouw van Lourdes.

J. In SS. Michiel en Petrus:

Al de beelden, die uit de voorloopige kerk afkomstig zijn.

K. In St-Willibrordus:

1. Het H. Hart van Jezus. - 2. De H. Jozef.

L. In St-Jan, te Borgerhout:

1. De H. Jozef. - 2. De H. Philomena.

- M. In St-Willibrordus, te Berchem:
 - De H. Willibrordus, onder den predikstoel.
- N. In de Nationale Basiliek, te Berchem:
 - O. L. Vrouw van Lourdes.
- O. Op het Begijnhof:
 - 1. De Kruisweg. - 2. Talrijke beelden.
- P. Op 't College van St-Jan Berchmans:
 - 1. De H. Jozef. - 2. Het altaarblad.
- Q. Op 't College van O. L. Vrouw:
 - Het tympaan, boven de deur der kapel. </p.32>
- R. Bij de Grauwnonnen:
 - Het altaar.

66. **De Braekeleer, Jaak**, beitelde met veel kunst en smaak:

[in St-Andries:]

- 1. De beelden van de HH. Norbertus en Willibrordus, aan het portaal, binnenwaarts, langs den kant van Venerabelkapel in St-Andries.

[In St-Carolus:]

- 2. Het beeld van den H. Petrus, op den gevel van St-Caroluskerk.

67. **Deckers, J. Frans**, behaalde in 1864 den prijs van Rome. Hij was een der best befaamde beeldhouwers onzer stad, en men mag zonder vrees zeggen, dat al wat uit zijne werkhuisen komt, oprecht kunstig is. Hij stierf te Antwerpen in 1916. Werken:

A. In O. L. Vrouwekerk:

- 1. Het beeld van den H. Autbertus, patroon der bakkers, in de kapel van den Nood Gods. - 2. De tombe, waarop vijf beelden, van het St-Joannes Berchmansaltaar. - 3. De apostelen Andreas, Jacobus, Philippus en Thomas, aan den kleinen toren. - 4. De vier engeltjes en de zinnebeelden der Evangelisten, op den monumentalen kandelaar, geteekend door Bilmeyer, die in O. L. Vrouwekapel geplaatst werd, ter gelegenheid van de kroning van het eerwaardig Mariabeeld. Deze engeltjes zijn oprechte kunstjuweeltjes. Zij stellen het Gebed voor ; het eerste engeltje maakt het teeken des kruises, het tweede bidt den Rozenkrans, het derde bidt in een boek en het vierde, met de handjes te zamen, bidt uit volle borst.

B. In St-Jacobs:

- 1. Op het monument van de Burbure, in Venerabelkapel, de beeltenis van den H. Antonius, in wit marmer. Het is een oprecht kunststuk, waarvoor de kunstenaar menige gelukwenschen ontving, onder andere, die van den koning van Roumenië. - 2. Ook in deze kapel, op het monument van Blondel, de beeltenis van het H. Hart van Jezus, van denzelfden stijl als de H. Antonius. - 3. Het monument van Van Grimbergen en de steunbeelden en ornamenten van het monument de Bergeyck-Moretus. - 4. De Engelbewaarder, figuur in hout.

C. In St-Carolus:

Het schoone monument van doctor Van Kerckhoven, waarop: de Barmhartige Samaritaan (1885).

D. In St-Ignatiusgesticht:

- 1. Het marmeren beeld van den H. Ignatius, in de feestzaal. - 2. Het houten beeld van dien heilige, in de kapel.

E. In St-Willibrordus, te Berchem:

- O. L. Vrouw Onbevlekt en de H. Barbara, gepolychromeerde beelden in hout.

68. **Deckers, Frans**, zoon van voornoemde, man van talent,

[St-Antoniuserkerk:]

beitelde het steenen beeld van de H. Coleta, de groep van de HH. Joachim en Anna, met de H. Maagd, voor St-Antoniuserkerk. De uitvoering van het monument der gesneuvelde soldaten in dezelfde kerk, is hem ook toevertrouwd.

69. **De Cuyper, Jan-Baptist**, geboren te Antwerpen, op 13 Maart 1807 en overleden op 26 April 1852, was leerling van J. Van der Neer en van Van Brée. België, Engeland, Frankrijk, Duitschland en Holland, bezitten kunstgewrochten van dien kundigen man. Zijne werken:

A. In O. L. Vrouwe:

Het beeld der Eeuwigheid, op het monument de Pret-Moretus, in St-Lucaskapel.

B. In St-Jacobs:

1. Het marmeren beeld van den H. Andreas, bij den ingang van Venerabelkapel (1840). - 2. Het houten beeld van den H. Alph. de Liguori, in de kapel van O. L. Vrouw Bezoeking (1842). - 3. Het beeld van den H. Philippus, bij den ingang van O. L. Vrouwekapel (1843). 4. Een medaljon met borstbeeld van den H. Huibrecht, in de kapel van dezen heilige (1843). - 5. Herstelling aan het altaar van den H. Antonius, abt (1843), dat vroeger gestaan heeft in het klooster der Victorinnen. - 6. Het beeld van den H. Jacobus, eersten bisschop van Jeruzalem, bij den ingang van Venerabelkapel (1847). - 7. Het beeld van den H. Mattheus, bij den ingang van O. L. Vrouwekapel (1847). - 8. Het beeld van den H. Bartholomeus, ook aldaar (1850). </p.33>

70. **De Cuyper, Leonard**, (1813-1870), jongste broeder van Jan Baptist, heeft het beeld van Van Dijck, op de Gemeentplaats, gemaakt, alsook dat van Theodoor Van Rijswijck. De derde **De Cuyper, Pieter Jozef**, (1808-1883), was veeleer versierder dan beeldhouwer.

[in St-Jacobs:]

Leonard beitelde de veertiende statie van den kruisweg in St-Jacobs (1859).

71. **De Cuyper, P.J.** Tusschen 1817-1830 volgde hij de klas van J.F. Van Geel, op de Academie te Antwerpen. Men bezit van hem

in St-Jacobs:

het wit marmeren beeld van den apostel Thaddeus (1849), op het monument van Th. Huyghman, bij den ingang van O. L. Vrouwekapel.

In de voormalige St-Antoniuserkerk:

maakte hij in 1866 den H. Bernardus, in het koor, en in 1867, den H. Nicolaas.

72. **De Roeck, Petrus**, geboren in 1862, zeer befaamd in de kunst:

A. In O. L. Vrouwe:

1. De twaalf Apostelen, zittende beelden, aan het hoofdportaal. — 2. Het altaar der gesneuvelde soldaten. — 3. Twaalf beelden, in maak voor het hooge koor: de vier Evangelisten, de vier Latijnse en de vier Griekse kerkleeraren.

B. In St-Joris:

De twee zijaltaren.

C. In SS. Michiel en Petrus:

1. De HH. Michaël en Jozef en het H. Hart. — 2. Het monument van Pastoor Kintsschots zaliger. — 3. Het monument der gesneuvelde soldaten. — 4. Het beeldhouwwerk van communiebank en ambons.

D. In St-Antonius:

1. De altaren van het H. Hart, van O. L. Vrouw en van St-Antonius. — 2. Het triomfkruis. — 3. De H. Lodewijk, op de gaanderij van den gevel. — 4. Het tympaan boven den hoofdingang (in uitvoering).

E. In St-Willibrordus:

1. Orgelkas, communiebank en afsluiting der O. L. Vrouwekapel. — 2. Herstelling van het monument Schut. — 3. Het monument der gesneuvelde soldaten. — 4. Het H. Hart van Maria.

F. In St-Jacobs:

I. De HH. Barbara en Jozef. — 2. Een St-Ivo (in uitvoering).

G. In St-Lambertus:

Het altaar van St-Job.

H. In de kapel der Hemelstraat:

Het H. Hart.

I. Bij de Zusters van het H. Hart van Maria (Kerkstraat):

Het altaar en de communiebank.

J. In de Basiliek, te Berchem:

De altaren van het H. Hart, O. L. Vrouw en St-Jozef.

K. In St-Jan:

Al het beeldhouwwerk van het hoogaltaar en van het koor.

L. In St-Jan Berchmanscollege:

De gedenksteen van aalmoezenier Cuypers.

73. **De Vos, J.B.**, was werkzaam in de laatste helft der XIXe eeuw. Hij maakte:

[in St-Jacobs:]

1. In de kapel van O. L. Vrouw Presentatie, in St-Jacobs, op het altaar, het beeld van St-Joris (1867). — 2. Het houten beeld van de H. Gertrudis, in St-Caroluskapel aldaar (1867).

[in St-Paulus:]

Het beeld van het H. Hart van Jezus, in St-Paulus.

[in de kapel der Theresianen:]

4. Het H. Hart, in de kapel der Theresianen (1870).

[bij de Capucijnen:]

5. De H. Jozef, bij de Capucijnen (1863).

74. **De Vriendt, Frans**, tijdgenoot, heeft vele kunstgewrochten voortgebracht, niet alleen voor België, maar ook voor den vreemde, voor Engeland en inzonderlijk voor de prachtige kerk van Oudenbosch, in Holland. </p.34> Eenige werken ter stede:

A. In O. L. Vrouwe:

1. De H. Joannes Berchmans. - 2. Het H. Hart van Jezus. - 3. De beelden van O. L. Vrouw, van Ste-Anna en St-Jozef, op den zuidergevel.

B. In O. L. Vrouw ter Sneeuw, te Borgerhout:

1. De kruisweg. - 2. De beeldjes op den predikstoel. - 3. De beelden van het goddelijk Kindje, van het H. Hart, van O. L. Vrouw van Lourdes, en van de HH. Jozef, Erasmus en Rochus.

C. In St-Jan den Evangelist:

Het altaar van O. L. Vrouw.

D. In St-Camillusgesticht:

De kruisweg, in gebakken aarde.

E. In St-Carolusgesticht:

De kruisweg, in plaaster.

F. Bij de Paters Minderbroeders:

1. O. L. Vrouw met het Kindje. - 2. De eiken beeldjes der communiebank.

G. In O. L. Vrouwcollege:

Het zegekruis in de kerk.

75. **Ducaju, Jozef**, (1823), zeer goed en befaamd meester.

[In St-Joriskerk:]

Hij was de maker van de beeltenis van St-Joris te paard, onder den gothieken predikstoel van St-Joriskerk (1867),

[in O. L. Vrouwe:]

en van de beeldjes het 'Onze Vader' voorstellende, op het gestoelte der hoofdkerk.

76. **Durlet, Frans Andreas**, geboren te Antwerpen op 11 Juli 1816. Eenige werken:

[in O. L. Vrouwe:]

1. De teekening van het gestoelte der hoofdkerk. - 2. Het altaar van het H. Hart van Jezus, in O. L. Vrouwe (1844).

[In St-Joriskerk:]

3. De teekening van den predikstoel, in St-Joris, en ook die van de biechtstoelen.

[kapel van St-Vincentius, in de Kammenstraat:]

4. Het altaar in de kapel van St-Vincentius, in de Kammenstraat.

77. **Durlet, Lodewijk Frans**, beeldhouwer, geboren te Antwerpen op 10 Juli 1829.

78. **Duwaerts, Desiderius**, van Diest, tijdgenoot.

[In St-Norbertuskerk:]

Men bezit van hem het beeld van den H. Norbertus, in St-Norbertuskerk (1883);

[In St-Laurentiuskerk:]

de beelden in het tympaan, boven den ingang van St-Laurentiuskerk.

79. **Fabri, R.J.**, leerling aan de Academie van Antwerpen, behaalde den prijs van Rome in 1859.

[in O. L. Vrouwe:]

Hij vervaardigde de HH. Bartholomeus, Lucas en Marcus, op den grooten gevel der hoofdkerk.

80. **Geefs, Jozef**, geboren te Antwerpen op 23 December 1808, zoon van Jan en van Joanna Verbruggen. Hij behaalde den prijs van Rome in 1836. Eenige werken:

A. In O. L. Vrouwe:

Het marmere halfverheven beeldwerk op het monument Verdussen, in Ste-Barbarakapel (1852).

B. In St-Jacobs:

1. De Iste, 2de, 4de, 8ste, 9de, 11 en 13de statie van den kruisweg (1858-59). – 2. Het houten beeld van O. L. Vrouw van de VII Weeën, in de kapel van de H. Gertrudis (1845). 3. Het houten beeld van den H. Joannes Evangelist (1846).

C. In St-Andries:

Het beeld der Onbevleete Ontvangenis (1858).

D. In St-Joris:

De H. Rochus, de H. Agatha en het H. Hart van Jezus.

81. **Geefs, Willem**, geboren in 1806, beeldhouwer te Brussel. Hij is de maker van:

[in St-Jacobs:]

1. De jonge christene stervend, liggend beeld in wit marmer, op eene graftombe in de Rubenskapel, in St-Jacobs (1849). – 2. De Eeuwigheid, zittend beeld in wit marmer op eenen grafzerk, ook in de Rubenskapel (1850).

82. **Geerts, Karel, Hendrik**, (1807-1855), werd gevormd in de kunst door J.B. Van Hool en J. Van der Ven. Eenige werken:

[in de kapel der Gratiekapelstraat:]

1. De H. Jozef, in de kapel der Gratiekapelstraat. – 2. De H. Maagd met het godd. Kind, ook aldaar.

[In O. L. Vrouwe:]

3. De halfverheven beeldwerken en beeldekens, voor het gestoelte in de hoofdkerk, begonnen in 1840 en voltooid in 1883, door De Boeck en Van Wint.

83. **Gerrits, Jan**, (1844-1922), geboren te Antwerpen, en zonen Bruno (1881) en Nestor (1884):

A. In St-Augustinus:

Buitenwaarts: HH. Augustinus, Nicolaas van Tolentino en Apollonia. — Binnenwaarts: HH. Monica en Augustinus, in halfverheven beeldwerk. — De beelden in wit en zwart marmer van het H. Hart en van de HH. Augustinus, Nicolaas van Tolentino, Jozef, Antonius en Michael.

B. In het H. Hart:

Het Kindje Jezus.

C. In St-Jacobs:

1. Buitenwaarts, groot portaal, de HH. Donatus en Gertrudis. — 2. Marmeren gedenksteen voor de broederschap van den H. Ivo.

D. In St-Paulus:

Monument van het H. Hart, met portret van den Eerw. Heer Van Alcken, onderpastoor.

E. In St-Antonius:

De predikstoel.

F. In St-Joris:

Het bronzen monument der gesneuvelde soldaten.

G. In St-Amandus:

Het hoogaltaar in witten steen.

H. In SS. Michiel en Petrus:

Al het beeldhouwwerk, binnen- en buitenwaarts.

I. In St-Willibrordus:

Al het beeldhouwwerk, binnen- en buitenwaarts.

J. In St-Norbertus:

Het hoofdaltaar, de communiebank, enz., en het beeld van den H. Norbertus.

K. In St-Lambertus:

Het H. Hart en St-Jozef; het hoofdaltaar, de beelden boven den hoofdingang en het tympaan boven den kleinen ingang.

L. Bij de Grauwnonnen:

De H. Franciscus in hout, de H. Jozef in brons.

M. Bij de Zwartzusters:

De HH. Michaël en Joannes Berchmans.

N. In O. L. Vrouwecollege:

Het altaar in de kapel der Rubenslei.

O. Bij de Paters Minderbroeders:

Het hoogaltaar.

P. In St-Camillusgesticht:

Het H. Hart en O. L. Vrouw.

Q. In de H. Familie:

Het altaar van St-Jozef.

R. In St-Jan, te Borgerhout:

Het gestoelte.

S. In St-Hubertus, te Berchem:

Het hoogaltaar en het tympaan van den H. Hubertus.

84. **Govaerts**, geboren te Antwerpen in 1807,

[in St-Andries:]

werkte voor Venerabelkapel in St-Andries, in 1829.

85. **Jacobin, Lodewijk**, leerling van Peeters en Gerrits.

[In St-Jacobs:]

Maker van het St-Jacobsbeeld, groot portaal, in de kerk van dien naam;

[St-Amandus' patronaat:]

O. L. Vrouw en H. Hartbeelden op de speelplaats </p.36> van St-Amandus' patronaat;

[bij de PP. Capucienen:]

het beeldje van O. L. Vrouw van Troost en Vrede, bij de PP. Capucienen.

86. **Kockerols, L. en A. (gebroeders)**. De werken van deze kunstenaars staan zeer in gunst. Men ontmoet onder andere:

[in St-Jacobs:]

1. Den H. Franciscus de Paula, die uitgesteld wordt op zijnen feestdag, in St-Jacobs.

[in St-Carolus:]

2. Het kruisbeeld, waarnevens O. L. Vrouw en de H. Joannes, boven de doopvont, in St-Carolus. Deze beelden versierden vroeger het altaar op de Meir, tijdens de processie van O. L. Vrouwekerk, tot dat het huidige altaar, door Durlet geteekend, in gebruik kwam.

[kerk der Redemptoristen:]

3. De beelden tegen de kolommen in de kerk der Redemptoristen.

[St-Joriskerk:]

4. De beelden op den gevel der St-Joriskerk.

87. **Mareels, J. en Edward (gebroeders)**. Edward was leerling bij Van Arendonck. Werk:

[bij de Jezuiten:]

de H. Franciscus van Sales, bij de Jezuiten (1859).

88. **Mortelmans, M.**, tijdgenoot, werkte meer voor kerken buiten Antwerpen. Hij staat gunstig gekend op het terrein der kunst. Eenige werken:

[in St-Norbertuskerk:]

1. De H. Anna, in St-Norbertuskerk. - 2. Aldaar ook de HH. Alphonsus en Gregorius, alsmede het Missiekruis.

[in St-Laurentiuskerk:]

3. Een allerliefste Kindje Jezus, in St-Laurentiuskerk.

89. **Rousseaux, Jan, Jozef**, geboren te Antwerpen op 10 October 1808.

90. **Van Arendonck, Jan, Jac. Antonius**, geboren te Antwerpen op 4 Mei 1822. Zijne eerste kunststukken bracht hij voort op de Academie; lange jaren arbeidde hij bij den beeldhouwer J.B. Peeters. Hetgeen Van Arendonck kenmerkt is de grootsche opvatting van zijne onderwerpen en de edele uitdrukking der gelaatstrekken. Hij stierf in 1881. Werken:

A. In O. L. Vrouwe:

1. Het beeld der Onbevleete Ontvangenis, op het groot portaal (1855), (verdwenen). – 2. Een troon voor het rustaltaar op de Meir (1855).

B. In St-Jacobs:

1. Vijf gebeeldhouwde altaarstoelen. – 2. Herstellingen aan het monument del Pico (1857). – 3. De relikwiekas van St-Jacob, in de kapel van O. L. Vrouw Bezoeking (1858). – 4. Het monument J.H. Simon, in de kapel van St-Jan Baptist (1863). – 5. De monumenten van Ertborn en Schaeffels (1863).

C. In St-Andries:

1. Het beeld van den H. Odilo. – 2. Het beeldje van den H. Rochus.

D. In St-Augustinus:

1. Twee cantorsstoelen (1858). – 2. De H. Jozef (1859). – 3. De H. Augustinus (1870).

E. In St-Ignatiusgesticht:

1. Twee steenen beelden. – 2. Eene O. L. Vrouw in marmer (1860).

91. **Van Beurden, Alfons**, geboren in 1854, leeraar bij de Academie van Antwerpen, beeldhouwde veel in ivoor:

A. In St-Jacobs:

1. De twee groote engelen, staande wederzijds op het groot orgel, (in hout gebeiteld). 2. Een wit steenen beeld van O. L. Vrouw, staande gedurende de maand Mei op het altaar, in het midden der kerk. – 3. Een eiken kruisbeeld, dat het hoogaltaar op de groote dagen versiert.

B. In St-Paulus:

Het altaarblad, in de kapel van den kruisweg.

C. In St-Jan den Evangelist:

1. Het Kindje Jezus. – 2. De H. Franciscus.

D. Bij de Grauwnonnen:

1. De H. Franciscus en de H. Elisabeth. – 2. Een beeld van O. L. Vrouw.

92. **Van der Gucht, J.**,

[in St-Andries:]

werkte voor Venerabelkapel in St-Andries in 1827 en 1829.

93. **Van der Linden, Geeraard**, behaalde den prijs van Rome in 1856, als leerling der Academie van Antwerpen.

[in St-Jacobs:]

Men heeft hem te danken in de oude St-Joriskapel, nabij de doopvont in St-Jacobs, onder het altaar, het rustend beeld van den H. Franciscus van Assisië (1871). </p.37>

94. **Van der Neer, Jac. (de jonge)**, bloeide in den beginne der XIXe eeuw. Het was een hoogst befaamd beeldhouwer. Eenige werken:

A. In O. L. Vrouwe:

1. Het beeld van de H. Barbara, in hare kapel (1826). – 2. De Zaligmaker op het kruis, beeld in wit marmer, geschonken door de familie Moretus en staande nabij de doopvont. 3. Het wit marmeren altaar van O. L. Vrouwekapel, volgens de teekeningen van A. Quellin den jonge, P. Verbruggen en L. Willemsens (1825). – 4. De beelden van God den Vader, het Geloof en de Hoop, op het altaar van het H. Sacrament, ook door hem vervaardigd.

B. In St-Andries:

Van der Neer werkte veel aan het hoogaltaar (rond 1808).

95. **Van Geel, Jan, Frans**, werd geboren te Mechelen, op 18 September 1756. Van Geel kwam op een gunstig oogenblik te Antwerpen (1817). Inderdaad, sedert de heropening der Schelde, begon de stad te herleven, de handel kwam weder op en de kunstminnende bevolking wedijverde, om de verwoeste tempels met nieuwe prachtwerken te versieren. Belangrijke bestellingen voor O. L. Vrouwe-, voor St-Jacobs- en St-Andrieskerk vielen Van Geel ten deel, en Z.E. de Kardinaal-prins de Méan, aartsbisschop van Mechelen, schonk aan onzen meester den titel van bijzonderen beeldhouwer des bisdoms. Op 20 Januari 1830 stierf Van Geel te Antwerpen in de Jeruzalemstraat. Bijzonderste godsdienstige werken te Antwerpen:

[O. L. Vrouwekerk:]

1. De H. Drievuldigheid, groep in het hoogaltaar van O. L. Vrouwekerk. – 2. De H. Jozef, in de trouwkapel derzelfde kerk. – 3. De Engelen, dragende het afbeeldsel van J. Moretus, alsook diegenen, welke het portret van C. Plantijn ondersteunen, ook in O. L. V. kerk.

[In St-Jacobskerk:]

4. De HH. Hieronymus en Ambrosius, in St-Jacobskerk. Zij worden aanzien als meesterstukken. (Noordportaal, langs binnen).

[In St-Andrieskerk:]

5. De beelden van den Zaligmaker, van de HH. Petrus en Andreas, onder den predikstoel van St-Andrieskerk.

[bij de Apostelinnen (Paardenmarkt):]

6. Een halfverheven beeldwerk, waarop de H. Lucia, bij de Apostelinnen, eertijds op de Paardenmarkt gevestigd.

96. **Van Geel, Jan, Lodewijk**, zoon van Jan Frans, geboren te Mechelen op 28 September 1787, stierf te Brussel omtrent 1851.

97. **Van Hool, Jan Baptist**, (1769-1837) was leerling van den beeldhouwer F. Van Ursel en leeraar der beeldhouwkunde bij de Koninklijke Academie. Eenige werken:

[in St-Jacobs:]

1. Het beeld van den H. Donatus, martelaar (1831), nabij de kapel van St-Jan, in St-Jacobs. – 2. De HH. Gregorius de Grootte, en Augustinus, langs binnen op het zuiderportaal (1824), ook aldaar.

[in de voormalige St-Antoniuserkerk:]

3. De predikstoel in de voormalige St-Antoniuserkerk.

[In St-Augustinuserkerk:]

4. De orgelkas in St-Augustinuserkerk.

98. **Van Hool, Jan Frans**, zoon van den vorige, geboren te Antwerpen in 1812, stierf in 1863.

[Maagdenhuis:]

In 1840 herstelde hij het halfverheven beeldwerk, boven de poort van het Maagdenhuis.

[in St-Jacobs:]

Het kruis van den predikstoel in St-Jacobs (1844) is ook een zijner werken.

99. **Van Wint, Jan Baptist**, (1829). Zie nota op den heer **J.B. De Boeck**. Werken van den heer J.B. Van Wint:

A. In O. L. Vrouwe:

1. Het altaarblad van het St-Vincentiusaltaar. - 2. De beelden op de drie portalen, alsmede het tympaan boven de groote deur. - 3. De apostel Petrus, boven op den grooten gevel der kerk.

B. In St-Amandus:

De kruisweg.

C. In St-Jozef:

Het hoogzaal.

D. In St-Willibrordus:

1. De H. Rochus. - 2. De H. Gerardus Majella. - 3. De twaalf Apostelen op het hoogaltaar, en al het beeldhouwwerk. - 4. De H. Antonius. - 5. De verschillende altaren der kerk. </p.38>

E. Op het College van O. L. Vrouwe:

De predikstoel.

F. Bij de Grauwnonnen:

De H. Jozef.

100. **Weyns, J.**, tijdgenoot en zeer befaamd beeldhouwer. Eenige werken

A. In O. L. Vrouwe:

Het marmeren beeld van het H. Hart, in Venerabelkapel.

B. In St-Jacobs:

O. L. Vrouw en St-Rochus, aan het groot portaal, en in dezelfde kerk het oorlogsmonument.

C. In St-Paulus:

Het H. Hart, dat uitgesteld wordt op het hoogaltaar in de maand Juni.

D. In St-Augustinus:

Marmeren Lieve-Vrouw op zwart marmeren sokkel.

E. In St-Jozef:

Het H. Hart, in Juni uitgesteld.

F. In St-Nobertus:

Het H. Hart van Jezus, St-Jozef en St-Antonius

G. In St-Willibrordus:

Eene O. L. Vrouw met eenen druiventros.

H. In Ste-Walburgis:

Het rijk gepolychromeerd beeld van O. L. Vrouw.

I. Bij de Zusters der Armen:

De H. Jozef.

J. Bij de Grauwnonnen:

De H. Franciscus en de Nood Gods.

K. In het gesticht Van Celst:

Het H. Hart van Jezus en het H. Hart van Maria. </p.39>